

TRIBUNALUL APELOR DIN VALENCIA – JAVIER PASTOR MADALENA

Interview realizat de Emilia Abad și José Polo

Javier Pastor Madalena, avocat și secretar al Acequias de Mislata și Rascaña. Licențiat în drept la Universitatea din Valencia. Specialist în dreptul apelor. Este avocatul a numeroase comunități de irigații și consilii municipale. Mediator.

Javier, de unde provine necesitatea unei instanțe specifice pentru apa de irigații?

Pentru a înțelege cum s-a ajuns la această situație, trebuie să înțelegem că, de-a lungul întregului arc mediteranean, comunitățile de irigații au fost organizate prin intermediul figurii Síndico sau a Judecătorului apelor, care avea toată puterea comunității, inclusiv puterea de a face dreptate în cadrul acesteia. Chiar și în Evul Mediu, această funcție era numită de rege. În ultima porțiune a râului Turia existau șapte prize ale râului, fiecare dintre acestea formând o comunitate de irigatori, pe care aici o numim acequias, al căror Síndico era numit de către irigatori.

De asemenea, trebuie remarcat faptul că precipitațiile în Valencia sunt foarte neregulate pe tot parcursul anului. Pentru a reduce dependența de precipitații și pentru a avea terenuri mai fertile, cu secole în urmă, fermierii au creat un sistem complex de canale de irigații care preiau apa din râul Turia. Zona care alcătuiește Tribunalul de las Aguas este ultima porțiune a râului în care se află și orașul Valencia. Atunci când nu era suficientă apă care cobora din râu, fermierii veneau la oraș pentru a cere protecția și ajutorul acestuia, pentru a-i obliga pe utilizatorii din amonte să le respecte privilegiile în utilizarea apei. Acest fapt i-a obligat să stabilească o turnură obișnuită a apelor care să le permită să irige toate șanțurile de irigații, până la ultimul care lua apă, Acequia de Robella, care era cel care furniza orașului dreptul său la apă pentru salubritate și prevenirea inundațiilor.

Și, în sfârșit, trebuie avut în vedere că toți Síndicos trebuiau să apară periodic, săptămânal, pentru a raporta fermierilor ultimele noutăți despre irigații, iar acest lucru făceau joi (ziua pieței) unde aveau să fie cu toții în același loc și unde ar fi ușor ca probleme de justiție să fie discutate între ei până când Tribunalul așa cum îl cunoaștem astăzi va fi în sfârșit înființat.

Care este structura și controlul rețelei de irigare în huerta din Valencia?

Apele râului Turia sunt canalizate prin fiecare dintre canalele principale de irigații (Acequia Madre), care le distribuie printre altele mai mici. Prizele de apă sunt situate pe ambele maluri ale râului. Pentru ca apa să fie distribuită proporțional și pentru ca utilizarea ei să fie optimizată, fiecare mal are dreptul la trei zile și jumătate de irigare pe săptămână; apa care nu este consumată de un șanț de irigații este transmisă la următorul, unde poate fi utilizată. La rândul lor, diferitele comunități de irigații stabilesc schimburi care alimentează 7.000 ha de terenuri irigate. Pentru a exercita controlul, există ordonanțe, care au fost transmise pe cale orală până când au început să fie consemnate în scris, la începutul secolului al XV-lea. Fiecare comunitate alege în mod democratic un președinte sau un administrator dintre membrii săi, care este responsabil de supravegherea îndeplinirii obligațiilor: schimburi de irigații, curățarea canalelor, plata cotelor etc. Cu consiliul său de conducere nedirectiv, dar funcția de judecător este personală pentru Síndico.

Cum funcționează instanța?

Instanța este formată din administratorii celor opt comunități de irigații, care nu au nicio pregătire juridică, deși cunosc perfect ordonanțele comunității lor. Încă din epoca medievală au existat experți juridici care să consilieze comunitatea și consiliul de conducere sau consiliul de administrație al acesteia, dar aceștia nu iau parte la procese. Un președinte și un vicepreședinte sunt aleși dintre cei opt síndicos, care trebuie să aparțină unor marje diferite. Atunci când există dispute, síndico de acequia acționează ca mediator pentru a ajunge la un acord și a evita resentimentele care pot rezulta în urma unei sancțiuni. În cazul în care disputa nu poate fi rezolvată, acuzatul și reclamantul trebuie să se prezinte la tribunal în joia următoare. Modul simplu de interogare și de desfășurare a procesului a făcut ca expresii precum "calle vosté"; "parle vosté" sau "vosté ho ha fet?" să facă parte din limba populară a valencianilor. Pentru a garanta imparțialitatea, procesul este condus și soluționat de membri ai marjei opuse din care fac parte cei implicați. Sentințele sunt întotdeauna orale, respectate și ascultate.

Câte plângeri soluționează instanța anual?

Fermierii sunt conștienți de faptul că respectarea regulilor este necesară pentru binele comunității. Mai mult, faptul că procesul are loc într-un loc atât de popular precum Puerta de los Apóstoles din Catedrala din Valencia joacă un efect descurajant: persoanele implicate preferă să ajungă la un acord și să fie eliberate de apariția publică. Din fericire, numărul reclamațiilor este scăzut, nu mai mult de 15 sau 20 pe an, mai ales primăvara și toamna.

De ce s-a menținut Tribunalul Apelor de-a lungul timpului?

Curtea este un exemplu de instanță cutumiară sau tradițională de autogestionare a unei societăți, bazată pe o autoritate aleasă în mod democratic de către fermieri și nu impusă de o autoritate superioară. De asemenea, rapiditatea și fermitatea hotărârilor sale au demonstrat că autoritatea sa morală este încă valabilă, în ciuda secolelor care au trecut, ceea ce i-a adus recunoașterea și respectul membrilor comunităților de irigații și distincția de patrimoniu cultural imaterial al UNESCO din 2009.